

Aan
De minister van Financiën, Economische Zaken
en Primaire Sector

Adres kantoor Curaçao
De Rouvilleweg 39
Willemstad, Curaçao
Telefoon (+5999)4619081

Adres kantoor Sint Maarten
Frontstreet 26
Convent Building
Philipsburg, Sint Maarten
Telefoon (+1721) 5430331

Adres kantoor Aruba
L.G. Smith Boulevard 68
La Piccola Marina
Oranjestad, Aruba
Telefoon (+297) 5832800

E-mail info@cft.cw
Internet www.cft.cw

Datum
12 september 2025
Ons kenmerk
Cft 202500097
Pagina
1/8

Uw kenmerk

Bijlagen
2

Onderwerp
Advies bij de tweede ontwerpbegrotingswijziging 2025

Geachte heer Wever,

Op 29 augustus 2025 ontving het College Aruba financieel toezicht (CAft) de tweede ontwerpbegrotingswijziging en najaarsnota 2025 (OBW) van Aruba. Hierbij ontvangt u het advies van het CAft bij de OBW.¹ In bijlage 1 vindt u een nadere uitleg en cijfermatige onderbouwing.

Oordeel

De OBW toont een positief beeld met een financieringsoverschot van de collectieve sector van AWG 228 miljoen, oftewel 3,1 procent van het bruto binnenlands product (bbp). De OBW voldoet hiermee aan de norm voor het financieringssaldo zoals opgenomen in de Landsverordening Aruba tijdelijk financieel toezicht (LAft).² Van de begrote meevaller van AWG 49 miljoen, wordt het merendeel ingezet voor aflossingen.³ Dit draagt bij aan de verbetering van de schuldpositie van het land. Het CAft adviseert daarnaast ook de overschotten van de entiteiten binnen de collectieve sector in te zetten voor schuldaflossing conform de LAft. Aruba hoeft in dat geval minder te lenen in 2025 en voorkomt daarmee een verder oploep van de rentelasten (reeds 16 procent van de begroting).

Het CAft constateert dat de OBW nog nadere toelichting behoeft ten aanzien van de status en governance van het investeringsfonds, de meerjarige investeringsagenda, de rationale voor een acute lening aan een overheidsentiteit en voorziene beheersmaatregelen om verdere kapitaalinjecties te voorkomen, de ontwikkeling van de personeelslasten en de samenstelling van de collectieve sector in 2025.

Een verduidelijking van deze onderdelen brengt de OBW beter in lijn met de LAft en versterkt bovendien het budgetrecht van de Staten.

Vervolg

Het CAft verzoekt u derhalve, alvorens de OBW wordt aangeboden aan de Staten, invulling te geven aan de aanbevelingen zoals grotendeels ook opgenomen in het advies bij het amendement, de vastgestelde begroting en de eerste OBW 2025⁴⁵⁶:

1. Kom spoedig tot afspraken met de Algemene Ziektekostenverzekering (AZV) en de Sociale Verzekeringsbank (SVb) voor het aanwenden van de overschotten bij deze entiteiten voor schuldaflossing conform de LAft, met inachtneming van de wettelijke reserveverplichting.
2. Presenteer een meerjarige investeringsagenda die afgestemd is op de beleidsprioriteiten en de uitvoeringscapaciteit van het land. Presenteer daarnaast duidelijk de rationale voor het oprichten van een investeringsfonds en licht toe hoe het beheer en de verantwoording, alsmede de governance, worden geborgd.
3. Geef aan waarom een acute lening aan Fuel Marketing & Supply Aruba N.V. (FMSA) noodzakelijk is en welke maatregelen worden genomen om de financiële risico's voor het land te beperken. Geef daarnaast prioriteit aan het vaststellen van een deelnemingen- en dividendbeleid en een spoedige implementatie van de Landsverordening Corporate Governance.
4. Heb aandacht voor de meerjarige ontwikkeling van de personeelslasten.
5. Bepaal spoedig de samenstelling van de collectieve sector voor 2025.

Toelichting

Financieringssaldo

De OBW gaat voor 2025 uit van een financieringsoverschot van AWG 228 miljoen, waarvan AWG 114 miljoen bij het land en AWG 114 miljoen bij de overige entiteiten van de collectieve sector. De meevaller bij het land bedraagt AWG 49 miljoen. Conform de LAft kan dit bedrag gelijk worden verdeeld tussen schuldaflossing en investeringen. Aruba kiest er evenwel voor het grootste deel van de meevaller (AWG 40 miljoen) aan te wenden voor extra schuldaflossing in 2025. Het resterende bedrag (AWG 9 miljoen) wordt geormerkt voor voeding van het investeringsfonds.

Schuld en rentelasten

Het CAft constateert dat Aruba in 2025 in totaal AWG 534 miljoen aan aflossingen moet voldoen. Inclusief de inzet van de meevaller wordt AWG 114 miljoen uit eigen middelen afgelost. In het tweede kwartaal is reeds AWG 165 miljoen binnenlands geherfinancierd. Conform de OBW is Aruba voornemens het resterende bedrag (AWG 255 miljoen) te herfinancieren, grotendeels via een buitenlandse lening. Hiervoor heeft de Rijksministerraad reeds akkoord verleend.⁷

Het CAft adviseert om conform de LAft de overschotten bij de AZV en de SVb (voor een deel) aan te wenden voor schuldaflossing, rekening houdend met de reserveverplichting en de financiële houdbaarheid van de fondsen.

Aruba hoeft in dat geval geen nieuwe (buitenlandse) lening aan te gaan tegen een hoge rente en bespaart daarmee circa AWG 17 miljoen aan rente.⁸ Het CAft wijst in dit kader naar zijn recente advies over het aanwenden van overschotten ten behoeve van schuldaflossing.⁹

Investerings- en leningen

Aruba begroot in de OBW voor 2025 AWG 79 miljoen aan investeringen. Tot en met het tweede kwartaal van 2025 is hiervan echter slechts 13 procent gerealiseerd, zo constateerde het CAft eerder.¹⁰ De kans op onderbesteding is daarmee groot. Desalniettemin stelt Aruba het investeringsniveau in de OBW niet neerwaarts bij. De begrote investeringsmiddelen worden aangewend voor projecten, dan wel geormerkt als voeding voor het nog op te richten investeringsfonds. Voorts acht het CAft het noodzakelijk dat de toegezegde meerjarige investeringsagenda zo spoedig mogelijk wordt gepresenteerd. Daarnaast is duidelijkheid vereist over de governance, het beheer en de verantwoording van het investeringsfonds.

Het CAft wijst tenslotte erop dat een acute lening van AWG 7 miljoen wordt verstrekt aan FMSA, een dochteronderneming van Refineria di Aruba N.V. (RdA). Deze lening is volgens de OBW noodzakelijk om de continuïteit van FMSA te waarborgen, die een belangrijke rol vervult in de energievoorziening (oliedistributie). Uit de OBW blijkt echter onvoldoende op welke wijze de onderliggende structurele problematiek wordt aangepakt en in hoeverre de financiële risico's voor het land (*contingent liabilities*) worden gemitigeerd. In dit verband herhaalt het CAft zijn eerdere advies inzake de rioolwaterzuiveringsinstallatie en het belang van versterking van de aansturing en het toezicht op overheidsentiteiten.¹¹ Daarbij is het noodzakelijk dat spoedig een deelnemingen- en dividendbeleid wordt vastgesteld en de Landsverordening Corporate Governance wordt geïmplementeerd.

Personeelslasten

De totale personeelslasten van het land bedragen in 2025 AWG 510 miljoen (6,9 procent van het bbp). Dit is een stijging van AWG 41 miljoen (9 procent) ten opzichte van 2024, voornamelijk veroorzaakt door de indexering van de salarissen van ambtenaren. In de tweede uitvoeringsrapportage van het land wordt voor 2025 verwacht dat de personeelslasten in brede zin (conform definitie LAft) 9,1 procent van het bbp bedragen. Hiermee voldoet Aruba vooralsnog aan het plafond van 10 procent dat vanaf 2027 geldt. De komende jaren is het van belang dat Aruba zich blijft inspannen om de personeelslasten structureel te beheersen. Dit is ook in lijn met de beleidsaccenten zoals opgenomen in de vastgestelde begroting 2025.

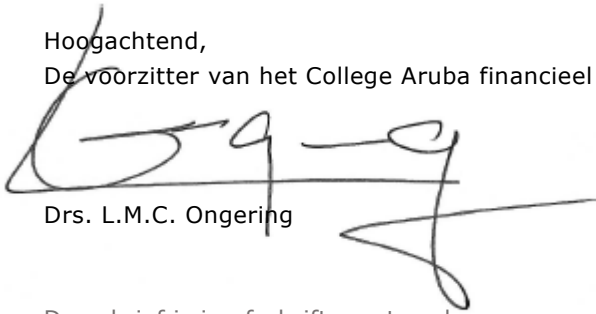
Collectieve sector

Het CAft verwelkomt de meerjarige ontwikkeling van de schuldquote van de collectieve sector in de OBW. Ultimo 2025 bedraagt de schuld van de collectieve sector naar verwachting 67 procent van het bbp. Conform de OBW daalt de schuldquote naar 49 procent in 2029.

De samenstelling van de collectieve sector voor 2025 is echter nog niet definitief vastgesteld. Het CAft heeft eerder geadviseerd om, in samenspraak met het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) van Aruba en het CBS Nederland, kritisch te bezien of de huidige samenstelling van de collectieve sector een herijking behoeft. Zo worden de ziekenhuizen thans niet tot de collectieve sector gerekend, terwijl dit wel gebruikelijk is.¹² Een juiste afbakening van de collectieve sector is essentieel om een realistisch beeld van de werkelijke schuldpositie te verkrijgen. Een spoedige vaststelling van de collectieve sector 2025 is derhalve van belang.

Ik verwacht u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,
De voorzitter van het College Aruba financieel toezicht

A handwritten signature in dark ink, appearing to be 'L.M.C. Ongerling', written over a horizontal line. The signature is stylized with a large initial 'L' and a long horizontal stroke.

Drs. L.M.C. Ongerling

Deze brief is in afschrift verstuurd aan:
De minister-president van Aruba
De directeur van de Directie Financiën

Bijlage 1: Uitleg en cijfermatige onderbouwing

In tabel 1 zijn de mutaties weergegeven ten opzichte van de vastgestelde begroting 2025 (begroting). Tabel 2 geeft hetzelfde overzicht weer, maar dan voor het resultaat van de gehele collectieve sector (land en de overige entiteiten die tot de collectieve sector worden gerekend).

Tabel 1: Overzicht realisatie gewone dienst (in miljoenen AWG)¹³

	VB	Mutaties	1e BW	Mutaties	2e OBW
Baten	1817	31	1848	39	1887
Directe belastingen	628	0	628	10	638
Indirecte belastingen	831	0	831	22	853
Overige baten	358	31	389	8	397
Lasten	1683	14	1697	4	1701
Personeelslasten	509	0	509	0	510
Goederen en diensten	194	23	217	10	227
Rente	294	6	301	0	301
Subsidie	257	-14	243	0	243
Overdrachten	229	-2	227	-1	226
Bijdragen en afschrijvingen	200	0	200	-5	195
Exploitatieresultaat	134	17	150	35	185
Kapitaaldienst					
Kapitaalontvangsten	40	0	40	0	40
Kapitaalluitgaven	95	8	103	8	111
Resultaat kapitaaldienst	-55	-8	-63	-8	-71
Financieringssaldo Land	78	9	88	27	114

Bron: ontwerpbegroting, vastgestelde begroting, eerste en tweede ontwerpbegrotingswijziging 2025

Baten

De totale baten in de OBW bedragen AWG 1.887 miljoen, een stijging van AWG 70 miljoen ten opzichte van de begroting. Dit komt vooral door meevallers (AWG 42 miljoen), waaronder hogere belastingopbrengsten door economische groei.

Daarnaast ontvangt Aruba middelen uit het Landspakket en van de Europese Commissie voor diverse projecten.

Lasten

De totale lasten bedragen AWG 1.701 miljoen, een stijging van AWG 18 miljoen ten opzichte van de begroting. Dit komt vooral door hogere uitgaven voor goederen en diensten in het kader van het Landspakket en de reclassificatie van de jaarlijkse vergoeding aan Arubus; beide mutaties zijn budgetneutraal. Daarnaast nemen de rentelasten met AWG 6 miljoen toe, hoofdzakelijk door de hogere rente op de liquiditeitssteunleningen.¹⁴ Deze tegenvaller wordt gecompenseerd door verlagingen en onderuitputting in andere uitgavencategorieën.

Goederen en diensten

In navolging van aanbevelingen van de Algemene Rekenkamer wordt de raming van AWG 11 miljoen ten behoeve van Arubus voortaan verantwoord onder de begrotingspost goederen en diensten in plaats van onder subsidies. Daarmee sluit de dienstverleningsovereenkomst (DVO) voor Arubus aan bij de behandeling van andere DVOs. De resterende stijging komt vooral door projecten in het kader van het Landspakket en digitalisering vanuit EU-programma's.

Subsidies

De post subsidies wordt structureel verlaagd doordat de lasten voor Arubus zijn overgeheveld naar de post goederen en diensten. Daarnaast wordt een correctie toegepast op enkele begrote bedragen bij diverse gesubsidieerde scholen. Deze middelen worden ingezet ter dekking van de extra benodigde normbedragen voor de openbare scholen (AWG 3 miljoen).

Kapitaaldienst

De kapitaaluitgaven nemen met AWG 16 miljoen toe ten opzichte van de begroting. Dit komt enerzijds door een lening van AWG 7 miljoen aan FMSA, een dochteronderneming van de raffinaderij (RdA). Anderzijds is AWG 9 miljoen gereserveerd voor het investeringsfonds, dat echter nog formeel moet worden opgericht.

Collectieve sector en overheidsentiteiten

Het financieringssaldo van de collectieve sector wordt begroot op AWG 228 miljoen en bestaat uit het financieringssaldo van het land (AWG 114 miljoen) en het resultaat van de overige entiteiten die tot de collectieve sector behoren (AWG 114 miljoen). De AZV verwacht voor 2025 een positief resultaat van AWG 86 miljoen, AWG 19 miljoen hoger dan bij de begroting. Dit is toe te schrijven aan hogere premie-inkomsten en ontvangsten uit de belasting op bedrijfsomzetten (BAZV).

Tabel 2: Overzicht resultaat collectieve sector (in miljoenen AWG) ¹⁵

	VB	Mutaties	1e BW	Mutaties	2e OBW
Financieringssaldo land (A)	78	9	88	27	114
Resultaat entiteiten (B)	114	-14	100	14	114
AZV	67	4	71	15	86
SVb	57	0	57	0	57
ATA	9	0	9	0	9
Serlimar	0	2	2	0	2
SEPB	-1	1	0	0	0
UA	-1	2	1	-1	0
Correcties	-18	-23	-41	0	-41
Collectieve sector (A + B)	192	-5	187	41	228
Overschot (% bbp)	2.6%		2.6%		3.1%
bbp (IMF, April 2025)	7339		7339		7339

Bron: ontwerpbegroting, vastgestelde begroting en eerste ontwerpbegrotingswijziging 2025.

Op 21 maart 2023 is, conform het voorstel van Aruba, de collectieve sector voor het jaar 2022 vastgesteld door de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK). Voor 2023 en verder is door het ministerie van BZK voorgesteld om de wijze van vaststelling van de collectieve sector tussen de landen Aruba, Curaçao en Sint Maarten te harmoniseren. Gelet op de impact van de vaststelling van de collectieve sector op de schuldquote, blijft het CAft benadrukken dat een spoedige vaststelling van de collectieve sector, inclusief een eventuele herziening van de samenstelling ervan (zoals het betrekken van de ziekenhuizen bij de collectieve sector) van groot belang is.

Bijlage 2: Eindnoten

-
- ¹ Het CAft adviseert op basis van artikel 10 van de Landsverordening Aruba tijdelijk financieel toezicht (LAft) bij de vastgestelde begroting.
- ² Op basis van artikel 14 lid 1 sub b van de Landsverordening Aruba tijdelijk financieel toezicht (LAft).
- ³ Op basis van artikel 14 lid 2 sub d van de Landsverordening Aruba tijdelijk financieel toezicht (LAft).
- ⁴ Cft, kenmerk 202500031, Advies bij het amendement op de ontwerpbegroting 2025, d.d. 17 maart 2025.
- ⁵ Cft, kenmerk 202500036, Advies bij de vastgestelde begroting 2025, d.d. 16 april 2025.
- ⁶ Cft, kenmerk 202500042, Advies bij de eerste ontwerpbegrotingswijziging 2025, d.d. 13 mei 2025.
- ⁷ Besluitenlijst Rijksministerraad, kenmerk 3826289, 30 juni 2025.
- ⁸ Als Aruba besluit het bedrag van AWG 255 miljoen te lenen tegen een rente van 6,5 procent, betekent dit een jaarlijkse rente van (afgerond) AWG 17 miljoen.
- ⁹ Cft, kenmerk 202500067, Advies aanwenden overschotten t.b.v. schuldaflissing, d.d. 15 juli 2025.
- ¹⁰ Cft, kenmerk 202500089, reactie op de tweede uitvoeringsrapportage 2025, d.d. 21 augustus 2025.
- ¹¹ Cft, kenmerk 202500035, Advies rioolwaterzuiveringsinstallatie, d.d. 3 april 2025.
- ¹² De ziekenhuizen worden in zowel Curaçao als Sint Maarten tot de collectieve sector gerekend.
- ¹³ In deze tabel is sprake van afronding op hele AWG miljoenen. Hierdoor kunnen afrondingsverschillen in de tabel voorkomen.
- ¹⁴ Conform het bestuurlijk akkoord tussen Aruba en Nederland van mei 2024 zou tot mei 2025 een middenrente van 5,1 procent van toepassing zijn. Omdat in mei jl. nog geen overeenstemming was bereikt over de rijkswet, is de rente verhoogd naar 6,9 procent. Zodra de rijkswet formeel wordt vastgesteld, verlaagt Nederland de rente op deze leningen naar het niveau van de 10-jaars obligatierente, vermeerderd met een beperkte risico-opslag.
- ¹⁵ In deze tabel is sprake van afronding op hele AWG miljoenen. Hierdoor kunnen afrondingsverschillen in de tabel voorkomen.